

SPIS RZECZY

Wstęp	9
I. Znaczenie bitwy pod Grunwaldem — s. 9; pamięć o Grunwaldzie w Polsce — s. 10; Grunwald w kronikach polskich — s. 12; Grunwald w historiografii polskiej do roku 1959 — s. 14; Grunwald w historiografii obcej — s. 19; powody szczególne zainteresowania tematyką grunwaldzką w Niemczech — s. 21; charakterystyka ogólna prac o Grunwaldzie — s. 26; prace uczonych radzieckich o okresie Grunwaldu — s. 27; ogólne wyniki badań nad Wielką Wojną — s. 28. II. Źródła dokumentalne do Grunwaldu i Wielkiej Wojny — s. 29; Jan Długosz — s. 31; Cronica conflictus — s. 32; Obszerna Kronika Konfliktu — s. 35; wartość źródeł — s. 35. III. Znaczenie bitwy pod Grunwaldem dla rozwoju polskiej sztuki wojennej — s. 40.	
Część pierwsza. Zakon, Polska i Litwa przed Wielką Wojną	45
I. Zakon Szpitala Najśw. Marii Panny Domu Niemieckiego w Jerozolimie i jego powstanie — s. 47; Krzyżacy na Węgrzech i w Polsce — s. 50; podbój Prus i kolonizacja — s. 51; ustrój Zakonu — s. 56; gospodarka — s. 60; zamierzenia — s. 62. II. Polska wobec Zakonu do czasów Jagielly — s. 62; unia z Litwą — s. 68; Litwa w obliczu agresji Zakonu — s. 72; Jagiello i Witold wobec Moskwy — s. 79. III. Taktyka Zakonu w ostatnich latach przed Wielką Wojną — s. 81; polityka morska Krzyżaków — s. 81.	
Część druga. Przyczyny bezpośrednie, wybuch i pierwszy okres wojny	89
I. Niektóre zagadnienia gospodarcze Zakonu — s. 91; drogi handlowe — s. 93; wojny handlowe polsko-krzyżackie — s. 94; problem wybrzeża bałtyckiego i jego zaplecza — s. 95; poddani krzyżacy wobec Zakonu — s. 95; poczynania antykrzyżackie w Prusach — s. 96. II. Stosunek Krzyżaków do państwa polskiego i litewskiego — s. 100; powody zadrażeń — s. 101. III. Krzyżacy wobec Żmudzi do roku 1408 — s. 103; dyplomacja Witolda — s. 106; powstanie na Żmudzi — s. 109; błędy polityczne Zakonu — s. 111.	

- IV. Narada łączyczna — s. 113; poselstwo polskie u w. mistrza — s. 114; wypowiedzenie wojny — s. 116.
- V. Działania wojsk krzyżackich przeciw Polsce latem 1409 r. — s. 116; zdobycie Bydgoszczy — s. 119; akcja księcia Bolesława mazowieckiego — s. 120; ocena wartości dowódczych Ulryka von Jungingen — s. 123; jego strategii i taktyki w roku 1409 — s. 123; koncentracja wojsk polskich — s. 127; odzyskanie Bydgoszczy — s. 129; pośrednictwo czeskie — s. 130; zawarcie rozejmu — s. 132; ocena pierwszego okresu wojny — s. 134.

Część trzecia. Plany i problemy 135

- I. Stanowisko Krzyżaków — s. 137.
- II. Czynniki zwycięstwa — s. 139.
 - 1. Potencjał gospodarczy Zakonu — s. 139; potencjał gospodarczy Polski i Litwy — s. 142;
 - 2. Postawa moralno-polityczna Polaków, Litwinów i Rusinów — s. 143; postawa moralno-polityczna poddanych Zakonu — s. 144; Zakon w opinii zachodnioeuropejskiej — s. 145; balleje Zakonu — s. 146; akcja propagandowa Krzyżaków w roku 1410 — s. 147; Ruprecht reński, Wacław czeski i Zygmunt węgierski wobec akcji Zakonu — s. 148; Zakon wobec książąt zachodniopomorskich — s. 149; sojusz Zakonu z Zygmuntem Luksemburczykiem — s. 153; kontrakcja propagandowa Polski — s. 155; wyniki tej kontrakcji — s. 158.
- III. Organizacja sił zbrojnych i przygotowanie planów wojennych — s. 158.
 - 1. Organizacja dowództwa w armii krzyżackiej — s. 159; spór o wodza naczelnego armii polsko-litewsko-ruskiej — s. 160.
 - 2. Problem wodzostwa Witolda — s. 162.
 - 3. Domniemane wodzostwo Zyndrama z Maszkowic — s. 170.
 - 4. Inni kandydaci na wodza — s. 181; Jan Sokół z Lamberku — s. 183; dostojnicy polscy — s. 186.
 - 5. Wodzostwo Jagiełły — s. 189.
 - 6. Organizacja dowództwa w armii polsko-litewsko-ruskiej — s. 200; rola tzw. rady ośmiu — s. 205; ustalenia końcowe — s. 208.
 - 7. Problem ilości wojsk — s. 211; możliwości mobilizacyjne Zakonu — s. 216; analogie czeskie i niemieckie — s. 217; analogie szwajcarskie — s. 218; krytyka dotychczasowych obliczeń — s. 220; liczebność armii krzyżackiej pod Grunwaldem — s. 225; możliwości mobilizacyjne polsko-litewskie — s. 227; chłopci pod Grunwaldem — s. 229; siły litewsko-ruskie — s. 233; liczebność armii polsko-litewsko-ruskiej pod Grunwaldem — s. 235; liczebność Tatarów — s. 236; liczebność rycerzy ruskich — s. 238; skład społeczny obydwu armii — s. 243; uzbrojenie — s. 244; organizacja wojska — s. 245; artyleria — s. 246.
- IV. Plany strategiczne przeciwników — s. 247.
 - 1. Narada w Brześciu Litewskim i jej powody — s. 248; plan królewski kampanii 1410 r. — s. 253; A) Cel wojny — s. 256; B) Kierunek uderzenia — s. 257; C) Ochrona tajemnicy decyzji — s. 258; D) Koncen-

tracja obu wojsk — s. 259; E) Czas i miejsce koncentracji — s. 260; F) Podstawa do działania — s. 263; G) Droga na Malbork — s. 264; H) Ocena wyników narady brzeskiej — s. 265.

2. Sytuacja wojenno-polityczna Zakonu — s. 269; plany wojenne Krzyżaków — s. 272.

Część czwarta. Wyprawa grunwaldzka 281

I. Sąd rozjemczy Wacława Luksemburczyka — s. 283; pertraktacje z Zygmuntem Luksemburczykiem — s. 286; zamachy na Witolda — s. 288; przygotowania wojenne obydwu stron — s. 290.

II. Akcja dyplomatyczna i polityczna Krzyżaków — s. 294.

III. Poczynania przygotowawcze Polaków — s. 298; i Litwinów — s. 300; ruchy wojsk królewskich — s. 301; pierwsze wystąpienia Polaków i Litwinów — s. 302; przedłużenie rozejmu — s. 303; koncentracja wojsk Jagiełły — s. 304; ocena koncentracji — s. 304.

IV. Marsz armii królewskiej na Prusy — s. 307; pertraktacje z wysłannikami króla Zygmunta — s. 309; rozdanie sztandarów — s. 310; zaopatrzenie i tabory — s. 311; wstąpienie na ziemię nieprzyjaciela — s. 313; postój pod Kurzętnikiem — s. 314; mianowanie rady ośmiu — s. 314; zamierzenia krzyżackie — s. 315; narada nad jeziorem Rubkowo — s. 319; odwrót spod Kurzętnika — s. 321; ocena odwrotu — s. 321.

V. Wypowiedzenie Polsce wojny przez Zygmunta Luksemburczyka — s. 324; ruchy wojsk obu stron wojujących — s. 324; zdobycie Dąbrowna — s. 326; marsz ku polom Grunwaldu — s. 327; przed bitwą — s. 328; zarządzenia królewskie — s. 330.

VI. Krajobraz pola bitwy — s. 331; taktyka zachodnioeuropejska na przełomie XIV i XV w. — s. 332; sztuka wojenna na wschodzie Europy — s. 334; taktyka w. mistrza — s. 336; taktyka Jagiełły — s. 337; krytyka opowieści Długosza o przebiegu bitwy — s. 338; ugrupowania wojsk królewskich — s. 340; zachowanie Jagiełły — s. 341; heroldowie krzyżaccy — s. 342; hasło do boju — s. 343.

VII. Bitwa pod Grunwaldem — s. 343; zdobycie obozu krzyżackiego — s. 364; koniec bitwy — s. 365.

VIII. W zdobytym obozie — s. 366; jeńcy i polegli — s. 366; nowe miejsce obozu królewskiego — s. 367; samotność królewska — s. 367; nazajutrz po zwycięstwie — s. 368; postępowanie Jagiełły wobec jeńców — s. 369; radość w Polsce na wieść o zwycięstwie — s. 371.

IX. Ocena obydwu walczących armii — s. 371; ocena wodzów — s. 372; omówienie przebiegu bitwy — s. 375.

Część piąta. Po Grunwaldzie 379

I. Sytuacja po bitwie — s. 381; czy wojska królewskie mogły zająć Malbork w pierwszych dniach po zwycięstwie? — s. 382.

II. Marsz w stronę Malborka — s. 388; ludność państwa zakonnego wobec klęski Krzyżaków — s. 390.

- III. W Malborku po klęsce — s. 393; akcja von Plauena — s. 394; Malbork jako twierdza — s. 395; armia królewska pod murami Malborka — s. 398; działania wojsk poza Malborkiem — s. 399; pertraktacje z Henrykiem von Plauen — s. 400.
- IV. Prusy i Pomorze wobec zwycięzców — s. 406; przywileje i nadania królewskie — s. 409; zdobycz trwała czy czasowa? — s. 413.
- V. Sytuacja międzynarodowa — s. 414; akcja Jerzego von Wirsberg i Luksemburczyków — s. 416; kontrakcja dyplomacji polskiej — s. 418.
- VI. Działania pod Malborkiem — s. 421; zmieniona sytuacja — s. 423; Jerzy von Wirsberg — s. 424; powody skłaniające dowództwo polsko-litewskie do odwrotu s. 427; sprawy inflanckie i litewskie — s. 429; rokowania z inflantczykami — s. 431; konieczność odwrotu — s. 434.
- VII. Spokojny odwrót armii królewskiej spod Malborka — s. 437; zdobycie zamku radzyńskiego — s. 439; koniec kampanii letniej — s. 440; aktywność Jagiełły — s. 440; Krzyżacy odzyskują prusko-pomorskie terytoria — s. 441; Tuchola i sytuacja wojenna stron wojujących — s. 443.
- VIII. Bitwa pod Koronowem — s. 448; znaczenie zwycięstwa pod Koronowem i polityka królewska — s. 451; nastroje wojsk i poddanych krzyżackich — s. 454; von Plauen szuka pomocy na Zachodzie — s. 457; akcja wojenna i polityczna Polski — s. 458; Henryk von Plauen w. mistrzem — s. 459; rokowania o zawieszenie broni — s. 460; warunki rozejmu — s. 461.
- IX. Zjazd w Raciążu — s. 462; apel w. mistrza do Zachodu o pomoc — s. 464; starania o nowe siły — s. 465; nastroje pokojowe wśród Krzyżaków — s. 466; dywersja Zygmunta Luksemburczyka przeciw Polsce — s. 467; w. mistrz opiera się pokojowi — s. 469; sytuacja polityczna — s. 470; król polski decyduje się na pokój — s. 472; układ toruński — s. 474; zawarcie pokoju — s. 477.
- X. Ocena wartości I traktatu toruńskiego — s. 479.

Zakończenie	487
Źródła i literatura	493
Źródła archiwalne i drukowane	493
Źródła kartograficzne	496
Opracowania	496
Uwagi o mapie pt. Rekonstrukcja krajobrazu naturalnego i kulturalnego pola	
Grunwaldu	517
Wykaz skrótów wydawnictw źródłowych częściej cytowanych	521
Spis ilustracji	523
Spis schematów	525
Spis szkiców	527
Indeks osób	529
Indeks nazw geograficznych	549
Краткое изложение на русском языке	561
Deutsche Inshaltsangabe	577
Résumé français	593
English summary	609